

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**Summula clarissimi iurisco[n]sultissimiq[ue] viri
Raymundi**

Raimundus <de Pennaforti>

Colonie, 4.III. 1502

VD16 R 168

Septem sunt sacramenta

urn:nbn:de:hbz:466:1-31223

folium IIII

Alia similitudo. qz pluebat eis manna de celo cū trāsierunt p terras. et in trāsitu fuit eis viaticū. ita corpus ch̄risti est nobis viaticū ad terrā. pmissiōnis de hoc mūdo ad regnū celeste. vt possimus viriliter resistere aduersarijs nostris. ¶ Quarto corpus xp̄i fuit figuratū in virga Ionathē mellica. Et p hoc designat refectio huius sacramēti z eius deuota oblatio. z ideo figura sanguinis ch̄risti est vinū. ad designādū refectōem. vñ in Lanticis p̄ca. Intro duxit me rex in cellaria sua. ¶ Quinto p̄figuratū ē p aquā. nā aq̄ designat oblatōem. vñ Ezechiel. Vidi aquā egredientē rē. Et licet p̄ter has figuras alle in scripturis cōtineātur multe. tñ he nūc breuiter sufficiat pro generali introductōe. ¶ Quantū ad quartū dicit. qz sacerdos volens hoc sacramētū celebrare p̄mo induit humerale sup caput suū ad de notandū diuinitatē esse circūdatam humanitate. S3 alba z cingul⁹ xp̄i castitatem z sue matris p̄ginitatē demōstrat. Stola circa collum obediētiam xp̄i designat. Casula officium diuinū cum castitate designat esse p̄gendum. S3 p manipuluz in manu leua humilitas xp̄i designatur. In troitus. p̄phetaz exclamatiōem z xp̄i aduentū designat. Kyrieleyson misericordiā dei p̄figurat. Gloria in excelsis canticū angelicū in natiuitate designat. S3 epla Johānis predicatiōem z magoz apparitiōem designat. Graduale cum alleluia p̄uersionē discipuloz ad ch̄ristum designat. Euangelium xp̄i p̄dicatiōem demōstrat. Credo. fidem xp̄ianā z robur xp̄iane fidei significat. Caput nudū sacerdotis merā veritatem xp̄i demōstrat. S3 offertoriū fecit qz sicut xp̄s se obtulit p nobis in ara crucis. ita z nos corpus nostrū ad patiendū pro xp̄o offeramus. z nō solū corpus s3 aiām dei imagine insignitā offeramus in odore suauitatis. qd fecit nūmus quē offerimus q̄ imagine est insignitus. q̄ imago nūmi imaginē nostre aie significat. q̄ deo. p omni sacrificio qd in hac vita offerri p̄t maxime ē acceptabilis. Silentiū post offertoriū. xp̄i passiōem z iudicium designat. Eleuatio. crucis eleuatiōem representat. Silentiū post eleuatiōem. xp̄i morte z depositiōem xp̄i a cruce designat. Percussio pectoris. indulgētiā et dñi nostri iesu xp̄i clamorem in cruce clamātis ely ely rē. designat. Pax. gaudium resurrectionis. p̄nunciat. Comuniō. p̄solatiōem discipuloz de resurrectiōne designat. Orōnes vltimē designat orōnes xp̄i in terra. p nobis factas. Ire missa est. b̄ndictiōem in die iudicij p̄figurat. videlicet. Venite benedicti in regnum patris mei Mathēi. xxv.

Queritur Vtrū septem sint sacramenta in numero. Quia expeditis p̄onibz ḡnālibz nūc ad q̄sdā q̄stiones generales z ad dubia generalia intētiō nostra est vertenda. Et qz hic determinat de sacramētis. ideo qz q̄stio p̄dicta p̄ueniētē hic est mouenda. ¶ Et videt p̄mo qz nō. qz tot s̄ sacramēta quot s̄ vasa gr̄e susceptiua. s3 vas susceptiuū gratie est tñ vnū. ergo erit tñ vnū sacramētū. Maior p̄t p̄ magist̄ sententiā. Minor p̄t. qz sola eucharistia est vas gratie. cū ipsa includit totū xp̄m doctore z autore omnium rez. ¶ Secdo sic. tot sunt sacramenta quot sunt effectus sacramētū. sed effect⁹ sacramētū s̄ solū duo. ergo sacramēta erūt tñ duo. Maior est nota in iure vbi agit de sacramētis. Sed minor p̄t ex q̄rto sententiā. Sed qz sunt solū duo effectus p̄t

Prologus

quia sacramenta ordinata sunt propter deletionem culpe et pene. modo culpa et pena tamen sunt duo effectus. ergo etc. ¶ Tercio arguitur. plura sunt sacramenta quam septem. igitur etc. Ans. probatur. quia missa. oratio. et elemosyna sunt sacramenta. et non sunt enumerata inter predicta septem. ergo sunt plura. Ans. per primam partem patet quod illud quod liberat a penis et a culpis hoc est sacramentum. sed missa oratio et elemosyna sunt hominum. etc. Maior patet ex quarto sententiarum. etiam minor. quia elemosyna extinguit peccatum sicut aqua ignem. ¶ In oppositum est Raymundus in littera. et magister in quarto sententiarum qui ponit esse septem sacramenta dicitur. Ad etiam rationem probat sic. Tot sunt sacramenta quae sunt peccata capitalia. sed septem sunt peccata capitalia. ergo septem erunt sacramenta. Maior patet ex quarto sententiarum. Minor patet per fidem ecclesiae. quia dicitur quod pro peccati vulneris dominus remedia instituit. sed septem sunt peccati vulnera quae patet in hac dictione (saligia) cuius dictionis queritur littera designat unum de septem peccatis capitalibus. unde dicit metrista. Et tibi sit vita semp saligia vita. ¶ Pro evidentiā questionis rememorandum est quod sit sacramentum. unde sacramentum per ut supra patuit per magistrum in sententiis sic definitur. Sacramentum est sacrum rei signum. Et secundo ibidem dicitur sic. Sacramentum est signum sacre rei gratie inuisibilis. ¶ Sed contra illas definitiones instatur sic. nam si prima esset bona sequeret quod imagines sanctorum depictae essent sacramenta. quod est falsum secundum omnes doctores sacre scripture. sed veritas tenet. quia sunt signa sacrarum rerum. ¶ Contra secundam definitionem sic instatur. si esset bona sequeretur quod eucharistia non esset sacramentum. quod est falsum. cum sit primum sacramentum in ordine dignitatis. ex quarto sententiarum. Probatur tamen sequela. quia eucharistia est visibilis res. quia obiectum visus. ¶ Pro solutione primi est notandum. quod triplex est sacramentum. Nam quoddam est significativum tamen. aliud est effectivum tantum. sed tertium significativum et effectivum simul. Tunc ad oppositum dicitur. quod prima descriptio que non est definitio sed nominis interpretatio intelligit de sacramento primo modo. nam tali modo res sacra et ceterae imagines sanctorum possunt appellari sacramenta. sed tamen non sunt sacramenta effectiva. Sed sacramenta secundo modo dicta in veteri lege habebantur in ceremoniis. videlicet ante tempus christi et ceterae. Sed tertio modo sacramentum sumitur strictissime. et sic capit in opposito. ¶ Ad rationem autem contra secundam definitionem habitam negatur veritas. videlicet quod eucharistia est visibilis res quo ad effectum. quia alibi sensus non decipere circa suum obiectum. quod est falsum. et de tali sacramento proprie habemus fidem. ¶ Istis notatis sit conclusio ista. quod sacramenta in sacrosancta matre ecclesia non sunt plura quam septem. Probat illa conclusio primo sic. quia tot sunt sacramenta quae sunt vitia eis opposita. sed talia vitia sunt septem. ergo septem erunt sacramenta. Maior nota est ex primo topicorum. Sed minor probatur. quia omne sacramentum vel est ordinatum contra peccatum culpe vel contra peccatum pene. Si contra peccatum culpe hoc est triplex secundum quod triplex est culpa. scilicet originalis. mortalis. et actualis. Contra primam culpam ordinatur baptismus. quia sicut peccatum originale est peccatum omnium peccatorum inceptivum. sic baptismus ipsum delens est initium omnium sacramentorum. Contra secundam culpam scilicet peccatum mortale ordinatur confessio oris. Sed contra tertiam sacra unctio. Si autem est contra peccatum pene hoc est quadruplex. quia talia peccata sunt quadruplicia. scilicet infirmitas. ignorantia. malicia. et cupiditas. Contra primum ordinatur sacramentum confirmationis quod est stabilitas

christiane fidei. Contra ignorantia ordinatur ordo sacramentalis in q̄ con-
fertur grā & sciētia. Sed p̄tra malicia ordinat eucharistia. in qua est pleni-
tudo gr̄e & malicie expulsiō. Sed p̄tra cupiditā ordinat matrimoniū
quod est sacramentū illicitas cupiditā expellens & licitas permittens.
¶ Sc̄do p̄batur illa p̄clusio sic. tot s̄ sacramēta quot sunt finaliter virtu-
tes q̄ p̄ ea inducuntur. sed tales p̄tutes sunt septē. ergo septē erūt sacramēta.
¶ Maior est nota. q̄ sufficiētia sacramētoꝝ est sumenda s̄m fines ipsorū.
¶ Minor sic p̄batur. baptisim⁹ ordinat in fidem. extremayunctio in spem. eu-
charistia in charitatē. ordo in prudentiā. matrimoniū in tēperantiā. p̄fessio
cū penitētia in iusticiā. & p̄firmatio in fortitudinē.

¶ Iuxta materiā p̄ntem alia oritur dubitatio. videlicet utrū corpus xp̄i
sit nobilissimū sacramentū. Et arguit q̄ nō. q̄ ois cā nobilior est suo effe-
ctu. sed ita est q̄ sacramentū ordinis est cā corporis xp̄i. ergo est meli⁹ & nobi-
lius sacramentū. ¶ Maior p̄. q̄ cā dat p̄fectōem suo effectui. ¶ Minor p̄-
batur. q̄ nullus nō ordinatus p̄t p̄ficere corpus xp̄i. ¶ In oppositū argui-
tur. q̄ vt volūt oēs doctores theologie. & habet in iure q̄ nihil in sacramē-
tis maius esse p̄t q̄ corpus xp̄i. q̄ ibi p̄tinetur deus & hō. Deinde tūc ar-
guit q̄ sacramentū baptisimi sit nobilissimū. & hoc sic. illud sacramentū ē
nobilius sine q̄ nullus hoim p̄t saluari. sed sacramentū baptisimi ē h̄mōi
iḡt rē. ¶ Maior p̄. ex terminis. S̄ minor. p̄bat. q̄ nullus hō p̄t intrare reg-
nū celoꝝ sine baptisimato. sed tū sine corpe xp̄i p̄nt aliqui intrare in regnū
celoꝝ. vt pueri q̄ moriūtur infra septimū anū vel adhuc citra. videlicet in-
terim q̄ nō sunt p̄cipēs rōnis. ¶ Itē videt q̄ sacramentū penitētie qd̄ cō-
tinet in se cordis p̄ritōem. oris p̄fessionē. & reatus satisfacionē sit nobi-
lius baptisimato. q̄ illud qd̄ delet p̄ctm̄ actuale est melius q̄ illud qd̄ de-
let p̄ctm̄ originale. sed p̄ntia delet p̄ctm̄ actuale. & baptisimus originale. ¶ Sa-
cramentū penitētie sacramēto baptisimi est nobilius. ¶ Itē arguitur q̄ sa-
cramentū p̄firmatōis sit dignissimū. q̄ illud est dignissimū sacramentū
qd̄ p̄fertur a digniori ministro. sed sacramentū p̄firmatōis est h̄mōi. iḡt
rē. ¶ Maior p̄. quia dignitas sacramēti depēdet a dignitate ministri. ¶ Mi-
nor. p̄batur. q̄ sacramentū p̄firmatōis p̄fertur ab ep̄o. q̄ simplex sacer-
dos nō p̄t p̄firmare. ¶ Pro solutione argumentorū diligēter est notan-
da vna distinctio bona de dignitate sacramētoꝝ. Vn̄ vnū sac̄m̄ d̄r nobi-
lius & digni⁹ alio septē modis. Primo q̄rū ad rem & ad effectū. & sic bap-
tismus est dignius sac̄m̄. q̄ delet omnē culpā & penā qd̄ non facit aliud
sac̄m̄. Sc̄do sac̄m̄ d̄r esse dignius q̄ntum ad minist̄ & q̄ntum ad cōem
materiā. & sic p̄firmatō est sac̄m̄ dignissimū. q̄ solus p̄sul porrigere habz
illud. & eius materia est nobilissima. videlicet balsam⁹ & oleū oliue. Tercio
sac̄m̄ d̄r dignius in q̄ntum p̄stituit a gradu digniori & ex p̄te p̄tenti. et sic
sac̄m̄ eucharistie est dignius. vn̄ d̄r in iure. nihil in sacramētis maius nisi
si in q̄ p̄tinetur deus & hō. Quarto sac̄m̄ d̄r dignius in q̄ntum p̄ ipm̄ offensū
diuine maiestatis magis placat. & sic penitētia est digni⁹ & nobilius
sac̄m̄. quia infinita p̄ctā mortalia delētur p̄ p̄ntiam & nō per aliud sac̄m̄.
¶ Quinto in q̄ntum causat vnionē in mente & in corde rōne signati vel signi. et
sic matrimoniū est nobilissimū & dignissimū oim̄ sac̄toꝝ. q̄ nobilissima si-
gnificat. vnio em̄ int̄ sp̄solum & sp̄solum f̄cat vnionē hūane nature cū xp̄o.

Prologus

Etia significat vnionē xp̄i cum ecclia. quia sicut masculus vnitur femine sic sp̄s xp̄s vnitur sue ecclesie. Etia significat vnionē aie beate cuz deo in eterna beatitudine. sed nullū aliud sacramētum talia fecit. ergo est nobilissimū. Sexto vnū sacramētum dicitur nobilius et dignius rōne p̄tēti vel ratione. p̄missionis patrie celestis. et sic extrema vnctio est nobilissimū. quia releuat infirmitatē mentis et corporis. nā legitur in scriptura q̄ ap̄l̄ vngebant infirmos sacro oleo et curabatur vndiq̄ etiā corporaliter. Septimo vnū sacramētum dicitur dignius alio q̄tū ad prudētiā ministrī. et sic ordo ē nobilissimū sacramētum. q̄ solū prudētes et sapiētes s̄ ordinādi. ¶ Per hoc ad rōnes p̄ncipales. Ad primā trāseat maior. sed negat minor. Et ad p̄barōem dicitur. licet eucharistia p̄tineat totū xp̄m eēntialiter. tñ nō p̄tinet ip̄m causaliter. q̄ adhuc in alijs sacramētis p̄ infusionem gratie potest causaliter. et sic quodammodo sunt plura vasa formalit̄ gratie susceptiua. ideo etiam plura erūt sacramēta. ¶ Ad sc̄dam dicitur. q̄ effectus sacramētorū tripl̄ capisuntur. Vno modo generalissime. et sic s̄ tñ duo. sc̄z delere culpā et delere p̄nā. Secūdo capiuntur in esse subalterno. et sic sunt septem. Tercio capiuntur in esse specialissimo. et sic s̄ multiplices. Et hec est distinctio sancti Th̄o. sup̄ quartū sententiā. Et p̄ hoc r̄ndetur ad rōem. q̄ si maior intelligatur de effectibz primo modo tunc p̄ceditur minor. Si aut̄ intelligat̄ de effectibz sc̄do modo. tunc p̄cedit maior et negat minor. Si aut̄ tercio modo sic totū ē falsum. ¶ Ad terciā rōem dicitur. q̄ licet misse orōnes et elemosyne deleat nostra p̄cā rōne meriti et humilitatis. tñ cū nō sint alicuius gratie collatiue tunc nō erūt sacramēta. Sed diceret q̄s. tunc humilitas et deuotio essent etiā sacramēta. R̄ndetur q̄ nō. q̄ nō sunt visibiles forme. et sic non p̄uenit eis definitio sacramēti. Et tñ de prima questione

Queritur secundo Vt̄ ius canonicū a lege et ab euāgelio et a sanctis patribz institutū sit hic subiectū. ¶ Et arguit̄ p̄mo q̄ nō. q̄ illud qd̄ subiectur in decretis h̄ nō est subiectū huius sc̄ie. s̄ ius canonicū est h̄mōi. igit̄ r̄. Maior p̄z. q̄ distincte sc̄ie req̄runt distincta subiecta. vt p̄z. iij. de aia. S̄z minor p̄z in decretalibz. ¶ Sc̄do. illud qd̄ nō predicat̄ de omnibz in aliquo libro p̄tenti h̄ nō est subiectū huius libri. sed ius canonicū nō p̄dicat̄ de oibz p̄tenti in isto libro. ergo nō est hic subiectum. Maior ē de se nota. Minor at̄ p̄batur. quia hic tractat̄ de vsuris furtis et rapinis. de quibz ius canonicū nō predicat̄. ¶ Tercio arguit̄. subiectum alicuius libri est eternum. s̄ ius canonicū nō est eternū. q̄ nō est subiectū. Maior de clara p̄mo posterior. Sed minor p̄bat̄. q̄ iura canonica p̄ Romanos p̄tētes sunt instituta. sed tales nō fuerūt ab eterno. igitur r̄. ¶ Pro euidētia questionis ē notandū. q̄ duplex est subiectū q̄tum h̄ sufficit. sc̄z subiectū p̄dicatōis. et est qd̄ p̄dicatur de oibz p̄sideratis in aliq̄ scientia. Aliud est subiectū attributōis. et est illud ad qd̄ oia p̄siderata in illa scientia habent attributōem. ¶ Istis notatis sit hec p̄clusio. Ius canonicū nō est hic subiectū p̄dicatōis. q̄ si sic sequeret̄ q̄ officii misse rapina et furtū nō essent de esse libri. Losequēs est falsum. p̄batur tñ p̄tētia. q̄ ius canonicum non potest vere et affirmatiue de p̄dictis predicari. vt patet de se